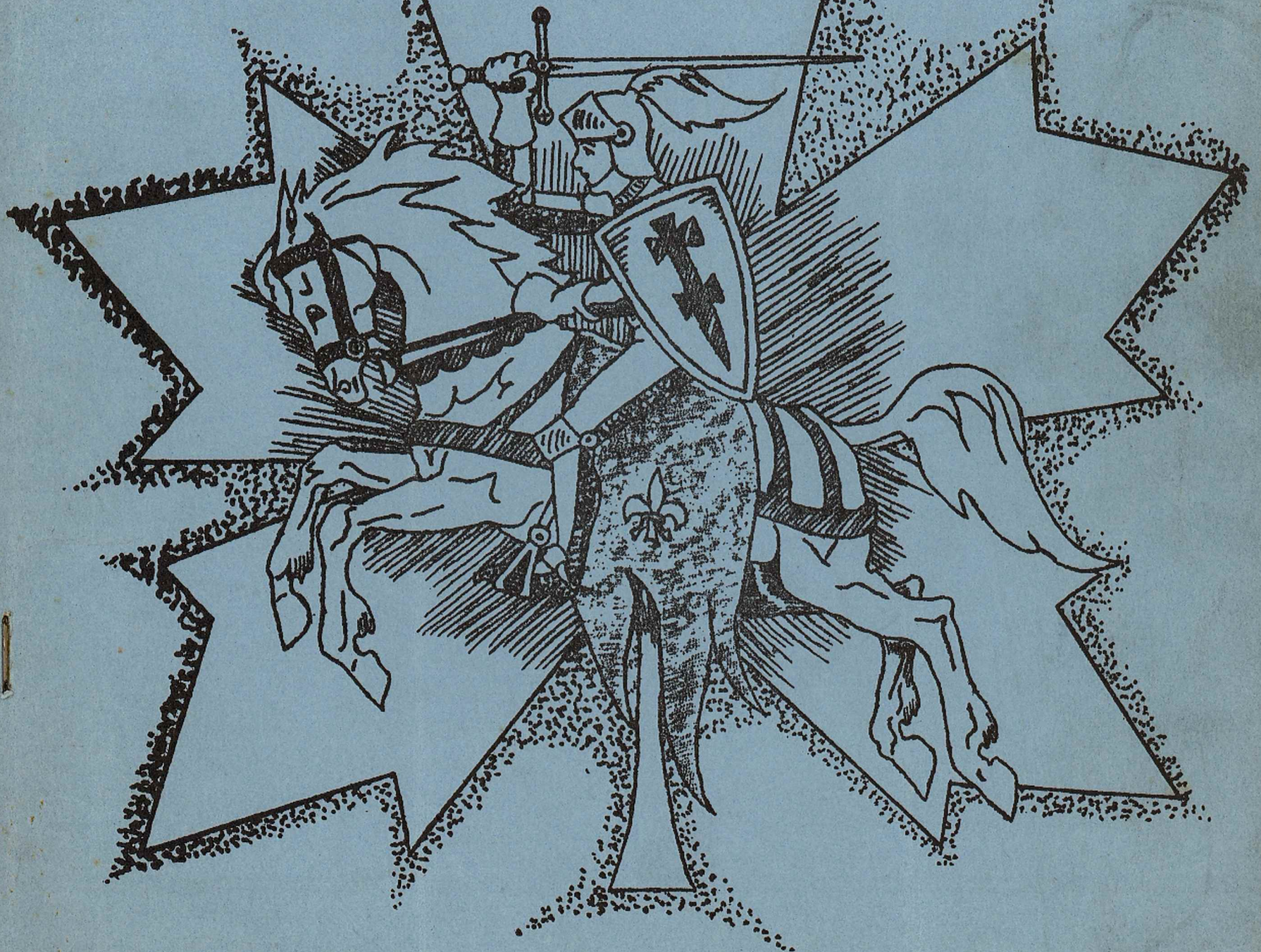

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

NEP R I K L A U S O M A L I E T U V A

(INDEPENDENT LITHUANIA)

Kanados Lietuvių Kultūrinio Gyvenimo žurnalas.

Nr. 51 - 52 Montreal, rugpiūčio - rugsėjo mėn. 1946 metų.

Už išlaisvinimą Lietuvos! For Liberation of Lithuania!

Už ištikimybę Kanadai! For Loyalty to Canada!

Leidžia Kanados
Lietuvių Taryba
Montréalė.

Prenumerata Metams:	Yearly Subscription Rates:
Kanadoje \$1.00	Canada \$1.00
Užsieny 1.50	Other Countries . . . 1.50

Redakcijos Antrašas

6642 Third Ave., Rosemount,
Montreal 36, Quebec.
Canada.

"Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa"

TĖVU ŠALIS

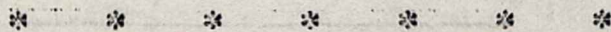

Už jūrių marių, už mėlynųjų
 Uz kalnų, slenių, miškų juodųjų,
 Pro nykią tamsą ir rustų veją,
 Kurs balto sniego pusnynus sėja, -
 Kaip sviesų siltą geguzio rytą,
 Rausvais alyvų žiedais kaisytą,
 Mintim lakiają, jausmu gyvuoju,
 Tave svajoju, tave dainuoju,
 Tolima, brangi Tėvų šalie.

Skudžiai be vilties, kurčiai be aidų
 Mus piktos vėtros verpetuos svaiddo.
 Pailso jėgos, aptemo mintys,
 Ir eme brolis brolio, baugintis.
 Tik tu, brangioji, visiems vienodai,
 Tą pati vaizdą iš tolo rodai:
 Pro kraujo puotą, liepsna gaisruota,
 Žiedais spygliuotais apvainikuota
 Spindi aukstybeį, Tėvų šalie.

Spindėk brangioji, skausmų auginta.
 Jau lauktas rytas pro dumus svinta.
 Ir mes, klajūnai, su ryto giesme
 Svetur sukeltus jausmus išliesme
 Ir grįsim, grįsim silpni išbalę,
 Bučiuosim žemę, gaivinsim galią.
 Tik kėlėi staugia audringi vėjai,
 Spindėk aukstybeį, kaip man spindėjai,
 Tolima, brangi Tėvų šalie.

- Putinas -

KAI TAUTA BE LAISVĖS

Laisvė kaip sveikata: tik netekę pajuntam jos vertę...

Daugelis tarėm kadaise, jog turime nepriklausomybę, bet laisvės vistiek permazai. Gal būt. Bet nepriklausomybės netekimas parode, kad vis dėlto daug draug su ja ir tos laisvės lietuvių tauta neteko. O tai, ko netekom, juk turejom...

Turejom laisvę gyventi savo krašte, bet kuriame kaime, bet kuriame mieste kur rodės mums geriau, kur kieno sugebėjimas leido. Turejome laisvę iš savo tėvynės išvykti svetur ir vėl į ją sugrįžti. Turejome laisvę pasirinkti sau tinkamą mokyklą, užsiėmimą ir darbo vietą. Turejome laisvę savo pastangomis išsikrovoti sau padėti, turejome laisvę rūpintis savo medžiaginių ir dvasinių interesų patenkinimu.

Turejome laisvę turėti ir pareikšti savo įsitikinimus, turejome pasirinkti sau mėgiamą knygą ir laikraštį; sau patinkamą draugiją. Svarbiausia gi - lietuviai gyvendami pagal sveikus savo šalies papročius ir prisilaikydami tvarkos, neturejo drebėti, kad bus užpulti, surakinti ir ištremti į sunkiausią vergiją ne žinomuose kraštuose, ar tiesiog nuzudyti, apkaltinti tuo, ko jie arba nepadare, arba tuo, kas laisvo žmogaus sąmonėje negali būti nusikaltimu.

Turejome laisvę ginti savo teises, turejome laisvę teisintis net jei būtum ir nusikalte. Tiesą, visos tos laisvės nebuvo neribotos. Visur, kur žmonių santykiuose viespatauja tvarka, laisvė yra ribota. Kiekviena tvarka yra laisvės susiaurinimas, tačiau ji yra ir garantija naudojimosi likusia laisvės dalimi.

Taip pat teisybė, kad ir nepriklausomoje Lietuvos valstybėje galėjai rasti tokių laisvės suvaržymų, kurie laikytini perdetais ir nereikalingais. Bet faktiškai netekusi valstybės (nors teisiskai tas netekimas dar ne visų pripazintas), mūsų tauta visų laisvių neteko ištiesai. Tad skaudus patyrimas mums irodo, jog tautos, krasto ir jo gyventojų laisvė yra neisskiriama su demokratinės valstybės nepriklausomybe.

Kai mūsų tautos jau ir vardas prieš pusšimtį metų carų imperijoje buvo ištrintas, pasklido poeto iškeltasai šukis. Gana aimanavus, pažadinim viltį - ir štai atsirado ir ištvermė, pasiryžimas, ir tapo laimėta net tai, kas atrodo tik vylinga svajone.

O šiandien nors daug blogo pasaulyje, bet dar nevysi męlo klauso; teisybės balsas išpeja, kad kantrybė ir viltis kada nors laimės. Tad ir zadinam viltį, nes ji mūsų paguoda ir gaivintoja.

TAUTA IŠTREMIME

III. VIENAS TOTALITARINIO GYVENIMO LAPAS

Nacistai statė savo trečiąjį Reichą tūkstančiui metų. Kaip matome, jo egzistencija buvo daug trumpesnė, trumpesnė net kaip laiko tarpas, kuris bus reikalingas Vokietijos griuvesiams pasalinti. Šitaip baigiasi kiekviena politinė sistema, kurios pagrindas yra smurtas bei melas, o tikslas – tautų ir žmonių pavergimas. Gimininga nacionalsocialismui tikslų ir motodų atžvilgiu "progresyvine demokratija", jėga primesta pusei Europos, nesudarys išimties iš šios taisyklės ir susilauks tokio pat galo. Atgavusios laisvę tautos atgys, išgydys okupanto padarytas žaizdas ir pasalins ibрукtą joms svetimą politinę ir socialinę santvarką. Tačiau sovietams ir nacistams pasisekė sukurti vieną dalyką, kurs pasiliks ilgiau mūsų gyvenime, būtent, tam tikrą kalendorių. Smurto ir skriaudų sukaktuvių kalendorių.

Štai vienas šito kalendoriaus lapas: birželio mėn. 15 dienos data. Tą dieną 1940 metais Sovietų Sąjunga užpuolė Lietuvą, pateikdama jai nieku nepagrįstą ultimatumą ir ją okupuodama. Šimtai tūkstančių raudonarmiečių išiveržė tada į mūsų kraštą. Nei vienas lietuvis kol gyvas neužmirs tos dienos ir tos priespaudos, kurią ji atnešė. Per vieną dieną lietuvių tauta buvo atkiršta nuo likusio civilizuoto pasaulio, kuriame ji gyveno simtemečiais, ir atsidūrė valdžioje žmonių, kuriems teisė bei žmoniskumas buvo tuščios, nesuprantamos savokos.

Anuo metu, nežiūrint prieš galingumo ir žiaurumo, mes lietuviai buvome isitikinę, kad bolševikų okupacija nėra galutinė; kad jai ateis netrukus galas. Šitas mūsų isitikinimas buvo pagrįstas dviem sumetimais. Pirma, mes žinojome, kad padėtys, sudarytos karui beeinant, nėra pastovios, bet keičiasi karo eigos itakoj. Antra, mes supratome – ir sakėme kitiems, tik kiti tada dar netikėjo, – jog Baltijos Valstybių, Lenkijos dalies ir Bukovinos okupacija neissemia sovietų imperializmo programos Europoj ir iš viso pasauly, o tėra tos programos pradžios maza dalis. Mes numatėme, kad kalbami ivykiai yra tiktai pirmi padariniai sovietų lavinos, kuri kartą pradėjusi riedėti, Lietuvoj nesustos, bet riedės toliau ir pasieks tolimiausius krastus, surisdama tuo būdu mūsų likimą su daugelio kitų tautų likimu ir grasindama ne tik mūsų, bet ir didžiųjų demokratinių valstybių gyvybiniam interesams.

Karo eiga suardė sovietų planus dėl Lietuvos. Savo sąjungininkės hitleriškos Vokietijos užpulta, Sovietų Sąjunga buvo priversta pasitrukti iš Lietuvos ir kitų savo okupuotų kraštų.

Ar viltys, kurių turėjome pirmosios okupacijos metu, ir apskaičiavimai, kurių darėme tada, dabar, Lietuviai esant vel sovietų okupuotai, turėtų nustoti galios? Anaipol, ne.

Jeigu savo laiku Hitleris, panaikinęs Versalės sutarties varžymus, prijungęs Austriją, Sužetą ir Klaipėdos Krastą, būtų turėjęs isminties ir kantrybės tuo desimčiai metų pasitenkinti ir sustoti, šiandien jis greičiausia laikytų kiseniųjų miliardo svarų užsienio paskolą, kontroliuotą didesnę dalį Europos prekybos, kitaip sakant turėtų sprendžiamos itakos Europoje, didelių sansų gauti taikingu būdu tą patį lenkų koridorių ir - visu sansų būti laikomas, jei ne demokratijos atstovu, kaip Stalinas buvo skelbiamas karo metu, tai bent taikos gyneju (kaip Stalinas buvo garbinamas karo metu). Bet Hitleris isminties bei kantrybės neturėjo tiek, kad jis paskutinis iš vokiečių tautos suprato, jog trečiojo Reicho nebera, o bandymus ketvirtajam kurti reikia atidėti neapreztam laikui.

Jeigu sovietai, okupavę Baltijos valstybes ir Lenkiją, būtų turėję pakankamai isminties tuo pasitenkinti ir palaukti kelerius metus, daugiau pasaulio nealiarmuodami, mūsų perspektyvos būtų blogesnės. Jie būtų turėję šiandien 2 miliardų užsienio paskolos, jų politinė itaka vyrautų pasaulyje ir ko gera jie būtų draugiskai išgavę atominės energijos paslaptį, žinoma, ne karo reikalamis, bet, pav., Kremliaus siltnaųjų gelems auginti. Tuo būdu pasaulio budrumas būtų buvęs kuriam laikui užmigdytas. Bet sovietai nesustojo. Be Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių, daugiau kaip 100 milijonų europiečių atsidūrė sovietų okupacijoje. Sovietai skverbiasi pirmyn nuo Magdeburgo ligi Mukdeno ir nuo Teherano ligi Triesto. Ten, kur jų tankų kolonos nėra priejusios, veikia penktoji kolona, isisprausdama tiek į barzdaskucio krautuvę, tiek į ministerių tarybą. Dar pernai kalbos apie pasaulinės revoliucijos pavojų buvo tam tikrų placių sluoksnių laikomos neismintingu, nepadoriu dalyku. Dabar Didžiosios Britanijos užs. reik. ministeris pareiskia parlamente, kad sovietai, matomai, tik tada laikysią savo saugumo klausimą išspręsta, kai visose kitose valstybėse busianti įvesta sovietinė tvarka.

Lavina, kuri prasidėjo Lietuvos okupacija, yra įgyjusi pasaulinio masto. Problemų, kurių ji yra sukelusi, negalima spręsti dalimis. Galimų yra du: arba tą laviną atstumti atgal, arba ji riedės pirmyn. Eventualūs kompromisai atskirais klausimais teturės tiek reikšmės, kiek sulipdymas klėjais skiluosios namų sienos.

Antra vertus, didžiųjų valstybių rungtynės, prasidėjusios 1939 m. rugsėjo mėnesi nėra pasibaigusios. Iš tikrųjų, karas gali būti tada laikomas pabaigtas, kai prieš karo pajėgos yra sunaikintos ar nebegali veikti, ir kai interesų priešingumas yra eliminuotas ar nebegali konkrečiai reikšti. Kiek tai liečia Vokietiją ir Japoniją, šitos sąlygos yra įvykdytos, tačiau ne tik tos dvi valstybės turėjo interesų griežtai priešingų Amerikai ir D. Britanijai. Yra įprasta sakyti, kad ašis, kuri privide prie karo, buvo sudaryta Berlyno-Romos. Tai klaida, kilusi žymioj daly dėl fašistų nepagrįsto išdidumo. Aši sudarė Berlynas-Maskva-Tokio, o Roma tėbuvo mažas apendiksas, kuris neturėjo jokių svarbių funkcijų, nebent tik uždegimų židinio funkciją. Iš šitos tikrosios ašies paliko Maskva, kurios interesų priešingumas D. Britanijai ir Amerikai dar daugiau padidėjo ir kuri, be to, vykdo Vokietijos politikos tikslus Europoje ir Artimuose Rytuose, o Japonijos - Azijoje. Sovietų Sąjungos karo pajėgumas, kad ir labai karo susilpnintas, vis dėlto kai kuriais atžvilgiais yra balai žymus. Šitokia padėtis negali pasilikti. Jeigu didžiosios demokratijos nori apsaugoti savo vidaus santvarką ir tarptautinį vaidmenį nuo labai gilių sukreitimų, anksčiau ar vėliau turės būti padaryta sprendimų, kurie ją pakeis grąžindami pasauliui politinę, ūkiską ir moralinę tvarką, iš kurios ji

išstymė Berlyno-Maskvos-Tokio ašis. Kalbami sprendimai nebūtinai turės reikšti karą, bet kiekvienu atveju jie turės būti paremti bent pasiryžimu, reikalui esant, pavartoti jėgą. Todėl ilgumas laiko tarpo, kuris skiria mus nuo tų sprendimų, pareis nuo to, kaip greitai anglosaksų didžiosios valstybės galės atstatyti savo karo pajėgumą. Be to būtų lėginga manyti, kad sprendimai įvyks kiek anksčiau to momento, kuriuo Sovietų Sąjunga galės pagaminti atominę bombą.

Galop, mūsų viltys ir apskaičiavimai yra taip pat pagrįsti faktu, kad sovietai ir nacistai su savo užkariavimų ir svetimų tautų pavergimo planais labai pasivėlino. Jie būtų turėję pasisekimo šansų prieš porą simtų metų, bet būtų absurdiška prileisti, kad šiandien, kai nepriklausomybės reikalauja 100 milijonų indoneziečių, 100 milijonų europiečių - kurių tarpe yra ir lietuvių tauta - nuo nepriklausomybės atsisakius.

Tokiu absurdiškai - optimistiniu prileidimu buvo pagrįsta Hitlerio politika. Jos likimas yra žinomas. Tuo pat prileidimu yra vedama ir Hitlerio buvusio sąjungininko, tokio pat "optimisto", politika.

KUN. DR. J.B. KONCIUS BAIGIA LANKYTI LIETUVIŲ STOVYKLAS VOKIETIJO

BALF Pirmininkas kun. Dr. J.B. Koncius, kuris šiuo metu jau ruošiasi kelionei į Jungtines Amerikos Valstybes, liepos 31 d. aplanke pakutinę lietuvių tremtinių bendruomenę Vokietijoje - Ravensburgo lietuvių. Į Ravensburgą jis atvyko kartu su BALF Įgaliotiniu anglų ir amerikiečių zonoms Austrijoje inžinierium K. Vokietaičiu.

Kun. Konciaus atvykimo proga, vietos lietuviai, vadovaujant daininkui A. Varnui, surengė priimtynes ir ta proga BALF pirmininkas pasikalbą, kurioje tarp kitko pareiškė:

"Jūsų bendruomenė yra paskutinioji Vokietijoje, kurią lankau prieš išvykdamas į Ameriką. Mano misija Europoje baigiasi. Artimiausiomis dienomis dar vyksiu į Belgiją, Angliją, Olandiją, o po to jau grįšiu į Ameriką... Per septynius su viršum savo kelionių po Europos krastus mėnesius, aplankiau Švediją, Daniją, Prancūziją, Italiją, Šveicariją, Austriją ir anglų, amerikiečių ir prancūzų kariuomenių okupuotas Vokietijos zonas. Savo kelionių metu aplankiau keliasdešimt mūsų tautiečių stovyklų, iš kurių prisirinkau didžiulį lagaminą informacijos medžiagos apie mūsų tautiečių tremtinių gyvenimą ir gargus... Dabar, atitrukdamas nuo visokių kelionių, kurios man atima beveik visą laiką, nes vienos dienos ilgiau niekur nesustoju, - ruošiu platų pranešimą apie jūsų gyvenimą po svetimu dangum, BALF Centro Valdybai."

"Prieš išvykdamas atgal, aš noriu jus patikinti, kad mes, Jungtinių Amerikos Valstybių lietuviai, neužmiršime jūsų ir ateityje. BALF'as, kurį sudaro didžiosios Amerikos lietuvių organizacijos, nežiūrint religinių ir idejinių isitikinimų, yra pasiryžęs ir toliau selpti mūsų tautiečius, be kaltės atsidūrusius tremtinių padėtyje Vokietijoje, Austrijoje ir kituose Europos krastuose. Tiesa, Amerikoje Nacionalis Karo Fondas, kurio nariu yra ir mūsų BALF'as, šiais metais likviduojamas, bet BALF'as veiks ir toliau, kol jūs būsite ištremime ir kol susirasite būdus savarankiškai užsidirbti lėšų pragyvenimui. Lankydamas jūsų stovyklas ir bendruomenes, mačiau ir supratau jūsų vargų didumą, visokiais būdais stengiausi tą jūsų vargą sumazinti ar bent susvėlninti. Tuo reikalu turėjau pasikalbėjimus su visų trijų zonų kariniais vadais ir UNRRA vyriausia vadovybe, šios organizacijos zonų viršininkais ir paskirų skyrių vadovais. Visi jie supranta jūsų sunkią būklę ir jus užjaucia. Man, kaip Amerikos lietuviui, buvo malonu girdėti aukštųjų karinių viršininkų ir UNRRA vadovaujančių asmenų gražius apie jus atsiliepimus. Jums, mano brangūs broliai ir sesės lietuviai ir lietuvės, priklauso padėka, kad jūs, gyvendami svetur sunkiose sąlygose, gražiu tarpusaviu sugyvenimu, organizuotumu, gera laikysena ir aukštai vertingais kultūriniais parengimais, svetimtųjų akyse išsigijote pirmąją vardą teigiama prasme tarp visų kitų tautų. Tai jūsų vertingas moralinis kapitalas. Sergėkite jį, nemazinkite jį, bet didinkite! Atminkite vieną dalyką, kad nuo jūsų gražaus laikymosi ir kultūringumo pareis jus globojančių ištaigų laikymasis jūsų atzvilgiu".

Iš Vokietijos BALF pirmininkas išvyko į Šveicariją, kur jo laukė svarbus darbas. Iš Zūricho jis išvyko į Paryžių, kur zadėjo isbuti keleta dienų ir pasimatyti su aukštais Amerikos ir Alijantų civilinės ir karinės valdžios pareigūnais ir pasitarti su jais lietuvių šalpos ir išvietintų žmonių reikalais.

Baigdamas lankyti lietuvius Vokietijoje, kun. Dr. J.B. Koncius patyrė, kad paskutinių laikų Vokietijoje atsiranda daugiau lietuvių, reikalingų pagalbos. Daugumas šių naujai atsiradusių lietuvių tremtinių iki šiol gyveno toli nuo centrų kaimuose ir niekur tarp lietuvių nesirodė. Jie dabar buriiasi prie kitų lietuvių stovyklose ir už stovyklų ribų gyvenančių. Tokiu būdu, Vokietijos lietuviams dabar reikalinga didesnė pagalba ir parama, negu iki šiol.

P O L I T I K O S

A P Ž V A L G A.

Kai didžiųjų valstybių atstovai pirmą kartą susirinko Paryžiuje, jie patraukė į save visų paryziečių dėmesį. Šiuo kartu pravažiuojant gražioms ministerių masinėms Paryžiaus gyventojai net galvos nebepakelia. Pasikeitė paryziečių nuotaika, bet ne užsienio reikalų ministerių nusistatymas. Susirinkus posėdžio pasirodė, jog visi konferencijos dalyviai pasiliko prie savo nuomonės. Niekas nenori nusileisti. Dienotvarkeje

tie patys klausimai, kurie buvo svarstyti pirmosios Paryžiaus konferencijos metu: Italijos reparacijos, kolonijos, Triestas, taikos sutartis su Austrija, busima Vokietijos santvarka. Jei reparacijų, kolonijų ir Triesto klausime anglo-saksai buvo pasiruošę padaryti šiokių tokių nuolaidų, tai Austrijos ir Vokietijos atžvilgiu jie griežtai laikėsi savo nusistatymo: duoti kiek galima daugiau laisvės Austrijai ir ikurti federacinę, tačiau centralizuotą Vokietiją. Tačiau nežiūrint visų pastangų iš vakarų puses, ir šios konferencijos metu nebuvo padaryta esminių nutarimų. Tiesa, italų kolonijas buvo nusistatytą pavesti vienieriams metams administruoti didžiosioms valstybėms, o specialiai paskirta komisija turi ištirti Italijos ekonomini pajėgumą ir nustatyti reparacijų didumą. Bet šiuo viskas ir baigiasi. Per didelis buvo nuomonių skirtumas, kad būtų buvę galima pasiekti kompromisą kitais klausimais. Nepasisekimo priežastį yra daug, svarbiausios, bėgti, šios: 1946 metų žiemą prasidėjus amerikiečių viesosios opinijos persilaužimas privertė JAV pakeisti savo užsienio politiką. "Gana nusileidimų, su sovietais reikia elgtis kantriai bet griežtai" tai buvo naujosios politikos vedamoji mintis, kurią paremė tiek demokratų tiek respublikonai. Nuomonių skirtumas Amerikos vidaus reikaluose nepajėgė suskaldyti to sutarimo, kuris pasireiškė užsienio politikos atžvilgiu. Amerikiečiai jaute, kad prašityje padaryti nusileidimai sovietams yra peržengę nustatytą ribą, ir kad tolimesnis patikavimas tegali privesti prie pačių gyvybingiausių Amerikos interesų pažeidimo. Atėityje vakarų demokratijos matė du galimus, arba bus priėtas susitarimas ir tarptautiniai santykiai bus tvarkomi stiprios, visų valstybių remiamos, Jungtinių Tautų organizacijos, arba šiam galimui išpuolus susidarys du pasauliniai bloklai, kurie anksčiau ar vėliau prives prie karo. Todėl teisingai kažkurie Amerikos laikraščiai pastebi: "Paryžiaus konferencija - tai dvikova tarp vakarų ir rytų. Ji turės pasirinkti tarp vieningo pasaulio ir pasaulio, padalinto į du blokus". D. Britanijos vaidmuo šioje konferencijoje buvo apžvelgtas jos pačios karinio ir ekonominio pajėgumo. Būdama vyriausiu sovietų puolimų taikinių, ji aiškiai atsistojė JAV puseje. Kiek kitaip buvo su Prancūzija, kuri turėdama labai stiprią komunistų partiją, yra priversta lyginti nesusipratimus tarp vakarų ir rytų. Tačiau ir ji, dalinai iš tradicijos, dalinai dėl ekonominių sumetimų, vis daugiau prisijungia prie draugų iš anapus jūros.

Kad konferencijoje dalyvaujančios valstybės skyrė savo ypatingą dėmesį Vokietijai, yra visai suprantama. Vokietija, nors ir nugalėta, vis dar yra ta ašis apie kurią sukasi kitų valstybių saugumas ir net Europos ateitis. 65 mil. vokiečių išnaikinti negalima. O istorija parodė, jog tautos savo evoliucijoje linksta į centralizaciją. Todėl Vokietijos padalinimas į mažas valstybeles, vėliau ar anksčiau išsukytų smarkią reakciją. Tas pats atsitiktų jei Vokietijos teritorija liktų per daug apkarpyta. Nepatenkinta vokiečių tauta sudarytų labai palankią dirvą visokeriopai isorinei propagandai ir momentui, atėjus sukurtų naują gaisrą. Dar tebesitęsianti, tačiau daugelio jau užmiršta Nurenbergo byla, yra kaip tik tas ekranas, kuriame galima aiškiai pamatyti klaidas, padarytas po ano didžiojo karo Vokietijos atžvilgiu. Ekonominiai ir politiniai silpna Vokietija reiskia ne tik svetimųjų dominuojamą Vokietiją, bet ir stabdį, kuris kliudo kaimyninėms valstybėms atsistatyti ir pasiekti prieškarinio ekonominio lygio.

Galingas Reichas gi - Europos nesusipratimų šaltinis. Reikia todėl surasti kelias, kuriuo galima būtų prieiti prie savarankiškos, niekieno nedominuojamos, ir ekonominiai sveikos Vokietijos, kuri tačiau nebūtų pakankamai galinga naujoms avantiūroms pradėti. To, kaip atrodo, galima būtų greičiausiai pasiekti tarptautinės, jėga paremtos, organizacijos pagalba. Nesvarbu ar ji vadinsis Tautų Sąjunga ar Jungtinėmis Tautomis. Svarbu, kad teisingumo ir laisvės principams apginti ji būtų pasiryžusi pavartoti jėgą. Svarbu, kad ji nebūtų didžiųjų valstybių irankių, svarbu, kad ji būtų tas forumas, kuriame visos valstybės, didelės ar mažos, galėtų lygiomis teisėmis diskutuoti visais dominaciais klausimais. Kiekviena kliūtis, kuri neleidžia tokios santvarkos pasiekti, turi būti pašalinta jei reiktu net ginklo pagalba. Jungtinės Amerikos Valstybės ir D. Britanija turi šiandien visas galimybes išgelbėti ne tik Europą bet ir visą pasaulį nuo prazūties. Į jas todėl krypta visų laisvę ir teisingumą mylinčių tautų akys.

P A V E R G T O J

T Ė V Y N Ė J

(LAIC. ŽINIŲ SANTRAUKA)

MINISTRŲ KABINETAS

Pradėsime nuo taip vadinamojo Lietuvos Ministrų Kabineto. Kaip ir visos kitos Maskvinio biurekratinio aparato įstaigos, dabartinis ministrų kabinetas Lietuvoje pasizymi savo grioždiškumu. Jame prisikaitoma ar ne 15 atskirų ministerijų: Užsienio reikalų (P. Ratomskis), Vidaus (J. Bartasius), Švietimo (J. Žiugžda), Maisto ir Produkcijos (J. Laurinaitis), vadinamųjų Techniškų Kultūrų ministerija (V. Aleknavičius), Teisingumo (K. Domaskevicius), Prekybos (Augustinaitis), Pramonės (Taodin), Sveikatingumo (Banaitis), Žemės ir Ūkio (Vildziūnas), ir net 2 ministerijos mīskams (viena auginimui, kita eksploatacijai). Sovietams antrą kartą Lietuvą okupavus, šio aparato priesakyje ir vel atsirado Mecys Gedvila, kurs, Komisarų (dabar Ministrų) Tarybos Pirminko titulu, šias pareigas eina iki šiol. Kiek anksčiau jo padėjėjo pareigas ėjęs J. Vaisnora, Maskvos įsakymu, iš pareigų liko atstatytas. Jo vietoje atsirado net 2 padėjėjai: Sumauskas ir Grėgorauskas.

Nelygu tos ar kitos ministerijos paskirtis, jų kompetencija ir savarankiskumas labai įvairūs. Sakysime, tokia "Užsienio Reikalų Ministerija" su Min. P. Ratomskiu priesakyje. Ši ministerija atsirado visai pripuolamai, kai pereitais metais, besitartinant San Francisco konferencijai, Maskva užsimojo tarptautiniame forume savo balsus ar ne sesis kartą padanginti. Sesis ne sesis, bet balsavimo potencialą trigubai padidinti Maskvai, visgi, pavyko. Šiandien, kaip žinome, visuose tarptautiniuose forumuose neva atskiro balso teisę turi Rusija, Baltgudija ir Ukraina. O buvo norėta dar pridėti Lietuvą, Latviją ir Estiją.

Šio politinio "trikso" padare, Vilniuje, ir atsirado vadinamoji Užsienio Reikalų Ministerija su Ratomskiu priešakyje. Žinoma, "Ministras Ratomskis ten tiek turi laisvės ir savarankiskumo kiek jis turėjo ir New Yorke, sovietų konsulate savo laiku betarnaudamas. Vadinasi, jokios.

Ar toji ministerija ilgai egzistuos - sunku pasakyti. Viskas priklausys nuo tolesnio link Rusijos "appeasement" laipsnio, ir Maskvos sekmingumo "svietą durninti".

Taip pat atskiro paminėjimo yra vertos ir 3 kitos ministerijos: Maisto ir Produkcijos, Prekybos ir Pramonės. Šios 3 ministerijos randasi labai artimoje Maskvos centralės priežiūroje ir praktiškai klauso "piatilietką" diriguojančios viršunėlės direktyvu. Iš Lietuvos "Ministrų Tarybos" kolektyvo kompetencijos jos praktiškai yra isimtos. Visiškai yra isimti iš paskirų sovietinių respublikų žinybų "ginkluotosios jėgos, saugumas, finansai, geležinkeliai, pastas, telegrafas ir radio.

Lietuviškai skambančių pravardžių nepaisant, bent 5 Lietuvos ministrai yra tikri iš Maskvos importuoti kitataučiai. Tai Bartasiūnas, Laurinaitis, Augustinaitis, Taodis ir Banaitis. Sveikatos ministeriją išskyrus (Banaitis), jie visi laiko svarbiausias ministerijas. Apskritai, reikia turėti galvoje, kad dabartiniame Lietuvos rusinime, visiems kitataučiams - atėjūnams Maskvą dalina lietuviskas pavardes ir lietuviskus pasus. Tas daroma tiek užsieniui, tiek patiems lietuviams Lietuvoje klaidinti. Vilniuje ir Kaune juos vadina "kiniskais lietuviais".

Tokios svarbios gritys kaip saugumas (NKGB), geležinkeliai ir ginkluotosios jėgos yra isimtinoje Maskvos pareigūnų zinioje. (geležinkelių valdo kariskiai). Net neperseniai Vilniaus NKGB stabe buvęs Guzevičius yra pakeistas tikru Maskvos pareigūnu.

Visi kiti lietuviai-ministrai kiekvienas gavo po vieną-kitą rusą padėjėją (tikroveje savo basą).

KARALIAUČIAUS LIKIMAS.

Rugpjūčio 2 d. Congressional Record pusl. A 5047, užtinkame pranešimą apie padėtį Karaliaučiuje. Kaip žinome, Karaliaučius kapituliavo prieš pat karo pabaigą, 1945 m. balandžio 9 d., vadinasi, geru pusmečiu vėliau po užėmimo Vilniaus (1944 m. liepos 13), Šiaulių (1944 m. liepos 27) ir Kauno (1944 m. rugpjūčio 1).

Rusų pagrindinis smūgis buvo nukreiptas per Lenkiją, Berlyno link. Faktinai, Rytpūsiai nuo Berlyno buvo atkirsti jau žiemą. Nemuno ribą nugaleję, rusai 1944 m. rudenyje placiu frontu prisiartinę prie pačių Rytpūsų.

Prasidėjo metodingas Rytpūsų gausių įtvirtinimų likvidavimas, ežeringo ruozo abiem pusėm rietimas. Atkaklioje kautynėse, vienas po vieno, buvo likviduojami koncentriškai aplink Karaliaučius toli isnešti įtvirtinimų žiedai. Pats Karaliaučius kapituliavo po 30 valandų nepertraukiamo artilerijos parengimo. Rusams miestą užėmus, prasidėjo sauvaiavimas, plesimas, deginimas ir žmonių žudymas. Tas tęsėsi 9 dienas.

Gyventojų dauguma iš miesto spėjo išsivakuoti (juomis per Pilavą). Pačiame mieste teliko apie 30,000. (iš prieskarinių 250,000) Rusų administracijai Rytprūsiose įsisteigus, įprastu metodu, prasidėjo žmonių guimėnėjimai ir jų deportavimai į Sibirą. Pačiame miesto mirimų skaičius padidėjo iki 500-600, per dieną.

Ilgą laiką miestas buvo be vandens, be šildymo, be šviesos.

Vieno-kito pripuolamai užsilikusio pastato, neskaitant (pav. vadinamojo Koenigseck dalyje), miestas virto milžiniška griuvesių kruva. Rytprūsius skaitydami jiems amžinai priklausanciais, nuo perėitų metų galo, rusai pradėjo intensyvią kolonizaciją.

I Rytprūsius grūdami demobilizuoti raudonarmiečiai ir jų šeimos, kurdami naujas kazokų "stanicas" . . .

Net pats miestas neperseniai liko pavadintas "Kaliningradu".

KOKSAI DABAR MOKSLAS KAUNO UNIVERSITETE.

Kuria linkme dabar eina akademinio personalo "perauklėjimas" galima spresti iš "Tarybų Lietuvos" Nr. 51: Kauno Universiteto Centrinuose rumuose atliekamos "mokslinės" konferencijos, užsitiesiančios visą savaitę, kur aukštųjų mokyklų profesoriams, dėstytojams ir šiaip mokslo personalui skaitomos paskaitos šiomis temomis: 1. Tolimesnis draugo Stalino marksistinio-leninistinio mokslo praplėtimas apie karus; 2. Tas pats kiek liečia krizes; 3. Draugo Stalino mokslas apie socialistinę valstybę; 4. Draugo Stalino mokslas apie socialistinės ekonomikos išsivystymo desningumą; 5. Draugas Stalinas apie tarybinį mokslą ir jo išsivystymo perspektyvas; 6. Draugas Stalinas apie bolševikų partijos vaidmenį Didžiojo Tėvynės karo metu". Kaip matome, Maskvos tironija siekia pavergti ne tik kunus bet ir protus.

SPEKULIANTŲ LIZDAI KAUNE.

Sovdepija yra vienintelė pasaulyje valstybė, kur juodoji prekyba pripazinta, legalizuota ir policijos nepersekiojama. Apie didelį spekuliantų išsigalėjimą Kaune praneša "Tarybų Lietuva" Nr. 51. Esą, jie patys savo prekybai pasirinko vietą prie gelžkelio stoties, Vytauto prospekto ir Ciurlionies gatvės susikirtime. Laikraštis toliau raso: kas dieną, nuo ankstyvo ryto iki vėlaus vakaro, ant salygatvio susirenka spekuliantų minios, kurios trukdo net judėjimą. Praeiviai net negali naudotis salygatviais, o turi eiti gatvės grindiniu". Laimo, kad dar "blackmarketai" yra, nes be jų žmonės iš valstybinių krautuvų nepragyventų!

APIE DABARTINES "LIETUVIŠKAS" CIGARETES.

Pačių okupantų leidžiamajame laikraštyje "Tarybų Lietuva" Nr. 51 tyčiojamasi iš fabriko "Kova", kur gaminamos tokios cigaretės, kad vietoje tabako jaučiamas sieros, pakulų ir kitokių priemaisų dumas.

KA DABAR SKAITO LIETUVOS VALSTIEČIAI.

Ant kiek okupantai nugusino Lietuvos spaudą, galima spręsti iš komunistų leidžiamo "Valstiečių Laikraščio". Pav. jo 61 nr. tilpo tik 3 dalykai: Kalinino straipsnis "Lietuvių Tauta Naujuoju Keliu", pranešimas apie "3 didžiųjų" pasitarimus ir "Pravdos" vedamojo vertimas - "Trijų Ministerių pasitarimo rezultatai". Nei žinutės, nei informacijų, nei kitokių pranešimų, tik tie trys nelygų paklodes straipsniai. Dar būdingesnis to paties "Valstiečių Laikraščio" Nr. 13. Jame, per visus keturis laikraščio puslapius idėta agitacinė, priesrinkiminė Molotovo kalba. Nieko daugiau - jokios zineles iš užsienio, nieko iš vidaus gyvenimo.

Spaudos atžvilgiu, Lietuvos valstiečiai šiandien atrodo labiau nuskriausti negu spaudos draudimo laikais. Tada nors galejo, slaptomis iš Prūsų parsigabena, laikraštį skaityti, o svetimas kalbas mokantieji ir paciame kraste galedavo susirasti laisvesnį žodį, laisvesnę mintį. Dabar gi ir tų galimybių nėra.

219,500 KNYGŲ LIETUVOJE ISIŠKŪRUSIEMS RUSAMS.

Kiek daug maskolių yra privežta į Lietuvą galima nusimanyti iš šio Lietuvos komunistų laikraštyje "Tiesa" Nr. 33 tilpusio pranešimo: "Rusų kalba Tarybų Lietuvoje išleista įvairios rinkiminės literatūros daugiau kaip 219,500 egzempliorių". Ir tas slamstas spausdinamas Lietuvos žmonių pinigais bei jų darbu.

RAČIUNO II SIMFONIJA.

Kompozitorius A. Račiūnas, karo metu gyvas išlikęs Lietuvoje, pereitų metų pabaigoje sukūrė antrąją savo simfonią. Joje panaudojami lietuvių liaudies muzikos motyvai. Apskritai, komp. Račiūnas pasizymi savo savotisku, nepaprastu stiliumi.

DAUG TURTO IŠGABENAMA LIETUVOS GELEZINKELIAIS.

Vilniuje leidžiama "Tiesa" Nr. 34, skelbia, kad pereinamais, 1945, metais Lietuvos gelezinkeliais pergabenta pusketvirto karto daugiau krovinų, negu 1939 metais ir pustrecio karto to, ką pervežta 1940 metais. Tas visai suprantama: - Šiandien Lietuva virto iš vakarų Europos tranzitiniu grobiamo turto keliu.

DARBININKŲ "ROJUS" LIETUVOJE

Lietuvos Žemės ūkio darbuotojų profsąjungos komiteto pirmininko pavaduotojas N. Titov (ir vel rusas!) savo atsisaukime, išspausdintame Vilniaus komunistų laikraštyje "Tiesa" Nr. 42, pažymi, kad Lentvario (Trakų apskr.) masinių ir traktorių stoties darbininkams ir traktoristams šių metų vasario mėnesio pabaigoje dar nebuvo išmokėtas pereitų metų vasaros uzdarbis. Tai tau ir sovietinė tvarka.

RUSŲ DIENRAŠTIS LIETUVOJE.

Norėdami patenkinti gausiai į Lietuvą privežtus rusus, komunistų partija ir komisarių taryba leidžia Vilniuje rusiską dienraštį "soviet-skaja Litva". To dienraščio atsakomuoju redaktoriumi pasiraso A. I. Anuskin. Redakcija ir administracija įsikūrusios Gedimino gatvėje Nr. 7/3 Vilniuje. Redakcijos staba sudaro: vyr. redaktorius, jo pavaduotojas, redakcijos sekretorius ir skyriai: propagandos, partinis, tarp-tautinis, informacijų, sovietų statybos, žemės ūkio, kultūros ir gyvenimo, korespondentų ir laisčių. Laikraštis turi nuosavybę spaustuve. Panasiai kitiems sovietų laikraščiams ir šis dienraštis, daugiausiai, užpildomas Stalino, Molotovo ir kitų Sovietų didikų kalbomis, bei oficialiais pranešimais. Kartais pasitaiko raudonarmiečių parasytų eilė-rasčių (pavyzdžiui Nr. 34-me idėta majoro Abramenko rusiskos eilės apie "rodinę" - tėvynę). Iš dedam fotografijų, matyti, kad į Lietuvą atva-ryta nemazai jaunų rusų. Pav. aukščiau minėtame numeryje yra idėti "Elektrite" dirbančių atvaizdai: Katoraicik, Smirnov, Tkacenko.

150 KONCERTŲ IŠTĖMIME.

Lietuvos operos solistė Juzė Augaitytė, mini savo 150-ą viešą pasirodymą tremime. Ji inese daug sviesių spindulėlių į niurias trem-tinių dienas, dainuodama stovyklų koncertuose ir giedodama pamaldose.

IŠVIETINTIEJI KOKYSIS PRAKTIŠKŲJŲ MOKSLŲ.

UNRRA'os rūpesčiu Buxtehudeje (anglų zonoje) pabaltiečiams tremti-niams steigimama amatų mokykla. Mokykloje bus sie skyriai: elektrotech-nikos, automechanikų, stalių, siuvimo, virimo, fotografijos ir radijo. Į mokyklą bus priimta apie 250 tremtinių.

PAGERBĖ MART. JANKAUS ATMINTI.

Eilėje lietuvių tremtinių stovyklų buvo suruošti minėjimai neseniai mirusio ausrininko Mart. Jankaus. Vietomis išleisti jo darbus ir asmenį nusviečiantieji specialūs leidiniai.

NAUJI TEOLOGAI GAVO ŠVENTIMUS VOKIETIJOJE.

Eichstato mieste, kur yra įkūrtą lietuvių seminarija, liepos 21 d. vyskupas M. Rackl suteikė kunigystės šventimus siems lietuviams - Juozui Budzeikai, Antanui Bukauskui, Viktorui Kalekui, Jonui Klimui, Stasiui Lissauskui, Vladui Šalaviejui, Vaclovui Šarkai ir Justinui Vaisvilai.

IŠVYKO BAPTISTŲ DELEGACIJA.

Ilgametis Baltijos-Amerikos Draugijos narys ir Baltijos Evangelikų Misijos direktorius latvių kilmės baptistų dvasininkas Oswald A. Blumit, kartu su kitais misijos nariais, rugpjūčio 14 d. išvyko į Europą lankyti išvietintųjų baltiečių stovyklas ir tirti galimybes Baltiečiams įkurdyti siame kontinente.

Spaudai suteiktame interview O. A. Blumit, tarp kitko, pastebėjo, kad nugaleti vokiečiai bei japonai kur kas geriau jaučiasi nei išvietintieji lietuviai, latviai ir estai.

- - - - -

VĖL ATEIS DIENA.

Vargingoje bakužėje duzgia ratelis,
Verpia mociute, prie josios vaikelis.
Ir baimės pilna ir troskimų didžių,
Ji verpia ir moko vaikelį raidžių.

Toks miėlas ir savas lietuviškas raštas!
Jo trokšta, kaip oro, paniekintas krastas.
Nebaido mociutės tremimas klaikus -
Lietuviško rasto ji moko vaikus.

Vargingoje bakužėje ratelis menkutis
Pries milžiną stojęs-laimėti ar zuti!
Šventoriuj dalina zandaras visiem
Maldaknyges spaustas rusų raidėm.

Bet jokia galia mums tada neįgrasė
Priimti tuos nuodus lietuviskai dvasiai.
Nuėjo tos knygos slaptingais keliais,
Liepsnoję po puodais karštais pagaliais.

Į vargo mokyklą ratelio šešėlyje
Sudūzo mus prieso troskimai įsele...
Daznai akademijų kilniųjų metu
Į praeitį garsią aš žvilgsnį metu.

Per iškilmių pompą, kalbų pakilimą,
Girdzių stebuklingo ratelio duzgimą,
Mociute, snibzdėdama, taria raides
Ir seka zandaro grąsiosios arties.

Vėl mūsų dangus pragiedrulio nemato,
Vėl priešas mus nuodyt klastingai suskato,
Vėl skiepija sielai chimery ligas,
Vėl siūlo mums atnešto stabo knygas.

Pažįstam tave, negudrus apgavike,
Kirilicų sposai vel liks nepavykę.
Sugriuvo carai! Ir ateis vel diena,
Kai tarsim - kentėti mums jau gana!

- Kastytis -

KOKIA MŪSŲ TAUTOS ATEITIS

Šiandien, kiekvieno gero lietuvio minty, šis klausymas giliai įaugęs. Vienur jis tyliai - savy apsvarstomas, kitur grupelėmis susirinkę diskutuoja žmonės, svarsto, o dar kitur, diplomatišku būdu, šiam klausymui iš pasaulinės opinijos neleidžiama išnykt.

Ramui miegu miega ir saldžius sapnus sapnuoja, tik tautos pardavėliai komunistai. Su tauta, jie pardavė savo sąžinę, savygarbą ir protą. Taip nusiginklavę, jie neturejo kito pasirinkimo, kaip tik pasilikti staliniško teroro vergais ir protaiti tik tiek, kiek staliniskas patvarkymas leidžia.

Komunistinė sistema, tai yra baisus hipnozės, tą mes galime matyti, padarę paprasčiausi palyginimą. Pavizdin paimsim dviejų šalių darbininkus, nes juk komunistinė sistema, tai darbininkų "išganymas" jų "gerbuvis"! (žinoma, tik komunistiniai protaujanciu darbininkų)

Kanadoje gyvenantis lietuvis darbininkas, naudojasi ta pačia demokratine liasve, tomis pačiomis privilegijomis, kokiomis naudojasi visi ciai gimę piliečiai. Jis pasiiesko darbo kur jam patinka, jis naudoja savo algą kaip jam patinka. Jeigu jis taupus buvo, tai per kelis ar keliolika metų, jis išigijo gražius namus, gal net kelius; modernišką automobilį, o vėliau jis nutarė pirkti hotelį, už kelis dešimtis tūkstančių...

Rusijoje gyvenantis darbininkas, dirba ir dirba. Jis dirba dirbtuvėje, ūksoje ar kolchoze ar kanalus kur nors kasdamas. Vakare jis nueina išklausti Stalino naujų įsakymų ar pagyrimų už stachanovišką darbą ir taip pasistiprinęs jis galvoja apie rytojaus darbą, nes ką kitą jis turėtų galvoti? Už jį viską atgalyoja komisarai, jis taip daug dirba, kad net streikuot nėra laiko... Ką aš sakau?... Streikuot... tegul tik Rusijos darbininkas pamegintų galvoti apie streiką!... Ir štai, po viso to darbymečio, ar kas nors girdėjo kad Rusijoje darbininkai turi nuosavus gražius namus, automobilius ar net hotelius? Ne! Jie nieko savo neturi, jie net nepavalgo žmoniskai neigi apsirengia; nes kaip žmogus gali žmoniškai pavalgyti, jeigu už menesinę algą, jis vos gali svarą sviesto nusipirkti, ar porą batų?

Dabar, turint šiuos du palyginimus, ar galima dar abejoti, kad Kanadoje gyvenantis lietuviskas komunistas, sveiku protu neprotauja? Sveika protaudamas ir naudodamasis ekonomine, materjale ir sažinės laisve - ar jis kovotų už tai kad prarasti viską ir pasilikti baisaus teroro vergu? Ne, ši dalis Lietuvos išeivijos kūno, yra apnykta įkyrios ligos - protinio hipnozo.

Su ta liga, itin yra sunku kovoti dabartiniu momentu, nes ji palietusi ne tik mūsų tautą - ji išiskverbusi į kiekvienos tautos kūną ir veikia taip sistematiskai ir apsikriai, kad tauta po tautos pasilieka jos bevaliomis aukomis.

Jau daugiau kaip dvi savaitės prabėgo nuo laiko, kai didžiūmos pasaulio tautų atstovai susirinko Paryžiu, Pasaulinę Taiką nustatyti, o iki šiol, nieko daugiau nepadaryta, tik stengtasi gintis nuo rusiskų atstovų nepagrystų užsipuldinėjimų, reikalavimų ir įvairių beprotiskų insinuacijų. Tą tautų konferenciją galima vaizduotis kaip didelį medį, apie kurio liemenį apsisukusi nuodinga komunizmo gyvatė ir kiekvienos šakos sušlamejimui - ji snypscia, pikta grąsindama savo įgelimu.

Taigi, šiandien klausiant - Kokia Mūsų Tautos Ateitis - reikia kartu klausti: Kokia Viso Pasaulio Ateitis? Nes nuo viso pasaulio ateities, priklausys ir mūsų tautos ateitis; vienok, ne be didelių, pačių lietyvių pastangų.

Mūsų tauta, yra viena iš kelių, kurioms ši žūtbutinė kova už gyvybę, bus sunkiause. Nes kitos tautos, kad ir buvo karo nuskraustos, jos visgi pasiliko vietoje savo žemėje ir jos tvirčiau gali atsispirti prieš bile priešą, ar tai būtų islaukinis, ar viduinis. Lietuvių tauta, praejusio karo laikotarpiu, buvo žiauriai išdraskyta ir dar tebedraskoma. Lietuvos kūnas, taip negailėstingai sužalotas, kankinamas jau per sesis metus. Jo žaizdoms ne tik neleidžiama užgyti - bet vis dar naujos atveremos. Tikrieji Lietuvos sūnai, priversti miskuose partizanais slapstyti ir matyti, kaip tėvynės išgamos su žiauriais okupantais, jos žaizdomis klamuoja...

Bet, kova gema iš skausmų ir laimėjimas atsiekiamas per kovą. Pažvelkime į Lietuvos sūnus ir dukras istremime, kur jie bent kiek gali veikti - kaip jie veiklus! Tai kas kad jie benamiai ir apiplysę, bet jų dvasia galinga! Jie pamėgino gyventi nepriklausomi - kiti gimė ir užaugo nepriklausomais ir jie vergauti tironui nesutiks.

Maža lietuvių tauta, bet ji sugeba atsispindėti dideliais kultūriniais darbais. Pabėgėlio ar tremtinio gyvenimu gyvendami lietuviai, steigia įvairias mokyklas, nuo pradinių iki universitetų. Jie stato net teatrus ir juokas ima kaip pagalvojį, kad čia Amerikoje, skundžiamasi dėl stokos popiero ar statybai medžiagos. Lietuvoje isaukletas ir ismokslintas lietuvis, karo isteriotoje Vokietijoje ar kitoj kurioj šaly, visko suranda: Jis isteigia mokyklą palapinėje; jei nėra vadovėlio - iš atminties, pats savąjį sukuria; jis leidžia laikrascius ir popieros randą, kartais ir ne visai prastos; jis leidžia knygas ir kaip linotipo nėra, tai jis mimeografu atlieka taip gražų darbą, kad sunku ir tikėti kad tai ne spaustuveje spausdinta.

Toks desperatiškas mėginimas atsispirti prieš tautos išnaikinimą, tai savo rūšies, laisvas tarptautinis konkursas; kuomet tauta permaža ir persilpną atsilaikyti fiziniai - tai ji mėgina demonstruoti savo dvasinį ir kultūrinį pajėgumą.

Šią vasarą, besilankydama J. Valstijose, turėjau progos susitikti su naujai atvykusiais tremtiniais iš Vokietijos, Francūzijos ir kitur. Kalbėdama su jais, tikrai jutau, kaip labai jie Lietuvos ilgisi ir kaip stiprus jų pasiryžimas, prie pirmos progos, kaip tik okupantas apleis tėvynę - grįžti joni ir paaukoti visas savo jėgas, jos atstatymui, jos žaizdų sugydymui.

Lietuvą, turėdama tokių gabių, rižtingų ir patrijotingų vaikų, turi didelį sansų atginti stipri. Nors tukstanciai jos gerųjų sūnų, bus krite nuo jungo istremime, kiti vietoje kovodami su vienu ir kitu okupantu, treti paliegusiomis sveikatomis, dėl įvairių trūkumų karo metu ir dabar; bet jeigu pasauliui pasiseks sutriusinti nuodingos komunizmo gyvates galvą - tai viso pasaulio ir kartu lietuvių tautos trūkumai ir nuoskaudos netrukty išilyginti ir lietuvių tautos ateitis butų syviesi. To bent, kiekvienas geras lietuvis, nežiurint kur jis bebūtų, iš visos savo sirdies troksta ir tam dirba.

- Maria F. Yokubynienė -

Stockholme leidžiamas The Baltic Review No. 4-5 jau yra gautas New Yorke. Įsigyti galima LAIC (233 Broadway, Room 3012, New York 7, N.Y.). Atskiro numerio kaina \$1.00. Metinė prenumerata - \$4.00.

TORONTO

ŽINIOS

"AUŠROS" CHORO VEIKLA.

Kaip jau pereiname "N.L." numeryje minėjau jog "Aušros" choras yra užkviestas įdainuoti keletą dainų į rekordus, dabar galiu tiems patiems skaitytojams pranešti jog choras įdainavo į rekordus tris dainas būtent: 1) Sudiev Lietuva. 2) Pasisejau žalią rutą. 3) As mergyte kaip rožyte. Kas blogiausiai kad šie rekordai nebus pardavinėjami bet bus rodomi įvairių tautų chorų paveikslai filmuose ir ten bus girdėti tos dainos dainuojant. Filmos bus spalvuotos ir žada būti gatavos spalio pabaigoj arba lapkričio pradžioje.

Visuomeninės veiklos šio tarpu iš Toronto nieko ypatingo pranešti neturiu, vis daugiausiai pobuviai asmeninio pobūdžio.

Jonui ir Verutei Samulevičiams Toronto lietuviai buvo surengia 9 metų vedybinio gyvenimo "surprise party" į kurią atsilankė daug žmonių, jubilijantai gavo gražių dovanų. Kodėl devynių metų o ne dešimts neklauskit manęs nes aš nežinau?...

IR VĖL JUBYLĖJUS.

Žmonės yra pręte prie visokių pramogų, todėl ir šio atvejų vienas sumanė kitas paremė ir stai turime "Jubilejų" net 20 metų!

Dalykas labai paprastas. Jonui Stankui, Ignotui Bieliauskui, Viktorui Miksui ir Jonui Yokubynui 14 d. rugpiučio sukako lygiai 20 metų kaip jie atsistojo ant Kanados "tvirtos" žemės. Reiskia 20 metų kaip jie gyvena Kanadoje. Iš tu 4 žmonių jau siandien priskaitoma net 14. Rugpiučio 17 d. Jono Stankaus namuose susirinkoma visi 14 asmenų ir praleidome nepaprastai gražiai vakarą. Buvo prisiminta pirmieji išpučiai tik į Kanadą atvykus ir bendra gyvenimo eiga. Dabar visi gyvena pušetinai sveiki ir Kanada patenkinti.

FRENZELIU DUKTĖ APSIVEDĖ.

Gera žinoma visuomenės veikėjų lietuvių tarpe E. ir A. Frenzelių dukterė Galina apsivedė su Italų kilmės vaikinui kurio pavardė yra Mr. J. Sarbara. Frenzeliai išleisdami savo vienturtę dukterę suruose iškilmingas ir dideles vestuves, kuriuose dalyvavo apie 150 ar daugiau svečių. Svečiai buvo vaišinami Lietuvių parapijos svetainėje. Linkim jaunai porčiai laimingo gyvenimo.

.

Baigiantis vasaros sezonui ruošiasi rudens darbams. S.L.A. 236

Kuopa rengiasi savo 12 metų parengimui.

.

"Aušros" choras praktikuoja išvykimui į Detroitą, o kitos draugijos taip pat rengiasi saviems darbams.

- J. Yokubynas -

BENDROJO AMERIKOS LIETUVIŲ ŠALPOS FONDO BIULETENIS.IŠ LIETUVIŲ TREMTINIŲ GYVENIMO ŠVEICARIJOJEŠveicarai įsteigia amatų kursus

Šveicarijos vyriausybė ir emigrantų globos įstaigos Šveicarijoje jau seniai numatė, kad tukstanciai tremtiniai, patekusių į jų krastą, ilgai turės išvaziuoti kitur ieškoti sau duonos kąsnio ir darbo. Todėl jau nuo 1941-42 metų šveicarų įstaigos pradėjo ruošti amatų kursus tremtiniam. Iki šiol Šveicarijoje veikia šie kursai tremtiniam: 1) Statybos braižytojams; 2) Elektromontieriams; 3) Fotografams; 4) Metalų apdirbėjams; 5) Audėjams; 6) Socialios globos vadovams; 7) Pedagogams; 8) Radijo technikams; 9) Siuvėjams; 10) Batsiuviams; 11) Plaukų kirpėjams (vyrams); 12) Plaukų sukuotojoms (moterims); 13) Keramikos darbininkams; 14) Medicinos laborantams; 15) Kūdikių slaugintojoms; 16) Staliams; 17) Daržininkams; 18) Autoaptarnautojams; 19) Namų rušos (moterims); 20) Garo prosavimo; 21) Lopymo ir audymo; 22) Siuvėjų (moterų ir vyrų). Kursų laikas užtrunka nuo 2 iki 8 savaičių, o po to praktikos darbas, kuris, pagal pasirinktą amatą, būna ilgesnis (3 iki 5 mėn.).

Amatų kursus lanko vyrai ir moterys, inteligentai ir beraščiai, profesionalai ir darbininkai. Baigę kursus ir praktiką, daugelis kursantų, jų tarpe ir lietuvių, gauna darbus prie Šveicarijos pramonės ir privatinėse mažose įmonėse, kiti praktikuoja ir išsamiau gilinasi savo pasirinktam amate ir ruošiasi tai daryti, kai kur nors pastoviai galės apsigyventi.

Yverdono lietuvių židinys

Viena iš pavyzdgingiausių ir geriausių lietuvių bendruomenių Europoje yra vadinamas Lietuvių Židinys Yverdone Šveicarijoje. Ten anksčiau buvo 148 lietuviai, bet paskutiniu laiku liko apie 70. Lietuviai siame kurorte susitelkę viename viesbutyje, prie kurio yra parkas, sodas ir ir didelis daržas, iš kurio tremtiniai gauna sau sviežių daržovių ir kitokio maisto.

Prie šio židinio yra įsteigti daržininkystės kursai, kuriems vadovauja vienas agronomas ir vienas prityręs asmuo. Daržininkystės kursus lanko visi lietuviai – inteligentai ir kiti. Dienos metu darže atlieka praktikos darbus, o kitu laiku mokosi daržininkystės teorijos. Šiuos kursus jau baigę visi židinyje gyvenę lietuviai, o pernai lietuvių daržas laimėjo pirmą premiją.

Nė vienas lietuvis Šveicarijoje nesėdi rankų sudėjęs, bet vienaip ar kitaip išnaudoja laiką savo ir visuomenės gerovei. Vieni dirba, kiti mokosi, tretį praktikuoja ir ruošiasi įvairiems darbams, kad nebūtų visuomeni našta. Šveicarijos visuomenė ir valdžia, matydama, tokias žmonių pastangas, kuomet gali jiems pagelbsti drąsiau ir didesniu savimi pasitikėjimu žiūrėti į ateitį.

Lietuviai moksleiviai Šveicarijoje

Šveicarijoje yra nemažai studijuojančios jaunuomenės, kurie vien tik BALF pinigais selpiami. Šis jaunimas lanko universitetus, akademijas, politechnikumą, gimnazijas, institutus, medicinos kursus. Visiems tokiems duodamos stipendijos, apranga, apmokama už gydymą. Nors sąlygos studijuoti labai geros, bet reikia daug dirbti, nes daug reikalaujama, reikia sukalba sunkumus nugalėti. Turimomis žiniomis, lietuviai gerai dirba; Šveicarijos mokyklose apie juos gerai atsiliepiama.

BALF pirmininkas kun. Dr. J.B. Koncius, tremtinių reikalais lankydamas Šveicarijos valdžios įstaigas ir pabėgelių globos organus, visur rado didelį palankumą lietuviams.

PADEKA IR SVEIKINIMAS AMERIKOS LIETUVIAMS.

Prieš kurį laiką Amerikon atvykęs iš Vokietijos lietuvis tremtinis M. Mikuckis BALF'ui rašo: "Išvaziuojant man iš Vokietijos į Ameriką, Vokietijoje dabar gyvenantieji tremtiniai-pabėgėliai lietuviai įpareigojo mane, kad atvykęs į Ameriką perduočiau Jums, mieli Amerikos lietuviai, juosirdzius pasveikinimus ir juosirdžiausią padėką už suaukotus rubus, maistą ir kitus reikalingus daiktus, kuriuos jie gauna per BALF organizaciją".

"Sunku Jums įsivaizduoti, koks didelis džiaugsmas buvo, kada gavome drabužių ir kitų daiktų, kurie buvo suaukoti mūsų giminių, pažįstamų ir visai nežinomų, bet jautrią širdį turinčių Amerikos lietuvių".

"Tai buvo tikrai džiaugsmo diena ir didelė parama lietuviams pabėgėliams".

"Nepamirškite ir toliaus pabėgėlių reikalų, visokiais būdais juos remdami".

"Atvykęs čia jaučiuosiu laimingas, daug kas man nauja ir nematyta".

"Šia proga reiškiu padėką BALF štabo nariams, kurie supažindino mane su čia gyvenanciais lietuviais, palengvino orientuotis saviškių tarpe ir praleido ne vieną laisvą valandėlę lietuvišku svetingumu".

"VISAI NETURĖJAU IŠEIGINIŲ DRABUŽIŲ"

Iš Glanerbrugo, Olandijos, kitas lietuvis tremtinis dėkoja už nusiųstą jam drabužių siuntinį. Jis raso: "Jūsų siuntinį su drabužiais gavau liepos 12 d. tvarkoje. Širdingai dėkoju, nes visai neturėjau iseiginių drabužių, čionai gyvenant, naujų drabužių įsigyti jokių būdu negalima tiksliai užsidirbti pragyvenimui".

"Drabužiai labai geri, kelnės ir švarkas tinka, baltiniai ir batai irgi labai geri, tik paltas truputį per mazas. Dabar silta, tai jo kol kas ir nereikia. Toliau žiuresiu, gal kaip nors įsitaisysiu".

"Mieli broliai lietuviai, širdingai dėkoju už Jūsų prisiųstą dovaną, gal gyvendamas kada nors atsilyginsiu. Kada gyvenau Lietuvoje, turėjau drabužių ir visko, bet viską reikėjo palikti. Tukstanciai bego, begau ir aš ..."

"PASKENDO BALF'O DOVANOTAM APSIAUSTE"

Vienas karo audros nublokštas iš Lietuvos į Olandiją lietuvis, neseniai gavęs BALF'o nusiųstą drabužių siuntinį, savo dėkingumą išreiškia šitokių būdu: "Siuntinys su apranga pasiekė mane liepos 28 d. Jame raudau švarką, kelnės, batukus, na, ir milžinišką apsiaustą. Kadangi esu nedidelis žmogelis, tad turiu pasakyti, jog "paskendau". Bet su siuvejo pagalba šiandien jau padoriau apsiredziau".

"Ta proga aš širdingai dėkoju visiems lietuviams Amerikoje, kas tik prisidėjo prie išvietintųjų selpimo, ir tiems, kurie susirupino išblaskytais Olandijoje lietuviais tremtiniais".

V. Apanavičius, Rochester, N.Y., šiomis dienomis gavo laišką iš Vokietijos. Vienas studentas jam raso: "Giliai sujaudinti ir labai nužiuogę rasome Tamstai šį laišką, kuriam adresą radome Jūsų aukoto palto kišeniųje. Šis paltas kaip tik teko mano mamytėi, kuri Jums nuosirdziai už šią brangią dovaną dėkoja".

Kanados Lietuvių Centro Taryba gavo atsakymus del
pasiustos rezolucijos 21 d. liepos

C A N A D I A N

D E L E G A T I O N

C O P Y

Le Crillon Hotel, Paris.

August 1, 1946.

Dear Sir:

I am directed by the Prime Minister to acknowledge the copy of the Resolutions adopted by the Montreal Branch of the Lithuanian League of Canada on July 26th and to assure you that he will give serious consideration to the recommendations made in this Resolution.

Yours sincerely,

Secretary General of the Delegation

UNITED STATES SENATE

Committee on Foreign Relations

C O P Y

Dear Sir:

This will acknowledge your communication which has been noted with interest. I appreciate your writing me and shall give attention to your views and expressions.

With best wishes, I am

Sincerely,

United States Senator, Texas.

K.L.C. TARYBA PASIUNTĖ 8 "CABLEGRAMMUS" SEKANTIEMS:

- 1) Hon. President of Peace Conference
- 2) Hon. Herbert Evatt Prime Minister of Australia
- 3) Hon. MacKenzie King, Prime Minister of the Dominion of Canada
- 4) Mr. Attlee Prime Minister of Great Britain
- 5) The Honourable Harry Truman
- 6) Mr. Bevin, Foreign Secretary of Great Britain
- 7) Honorable Secretary of Peace
- 8) Mr. James F. Byrnes, Secretary of State

Dear Sir:

"We emphatically protest against the designation of Povilas Rotemskis, V. Valeskalns and Hans Kruss listed among members of the Soviet Union delegation as foreign ministers of Lithuania, Latvia and Estonia respectively, because they have no right to represent the peoples of the three Baltic States in any capacity whatsoever. We urge the delegation of Canada to reaffirm the stand of the Government on the issue by officially stating that Lithuania, Latvia and Estonia are still in law independent states whose sovereign rights and self-government should be restored under the Atlantic Charter".

President: Antanas Navickas

Secretary: L. Gudas

MONTREALO ZINIOS

MALONŪS SVEČIAI.

Rugsėjo mėnesį atvyko iš Francijos Tėvas Jezavitas Kulbis ir dabar kuriam laikui apsistojo Montreale. Jam teko pergyventi labai sunkiu ir baisiu valandų kaipo tremtinių.

Duok Dieve, kad ateiti daugiau tokiu vargū nedarytų, bet pasekmingai ir laimingai darbuotusi tarp savo tautiečių.

Taipgi lankėsi iš Greene Maine sesutės "Nekalto Prasidėjimo". Sesuo motina Augusta ir sesuo Motina Apollinara. Kartu su joms viešėjosi p-lė M. Jonulaitytė.

Šiomis dienomis atvyko iš Vokietijos į Kanadą panelė mokytoja Alė Karvelytė, kuri mano apsigyventi Montreale. Ji atvažiavo kartu su Šveicarijos konsulu, kuriam ji dėkinga už suteiktą jai pagalbą kelionėje.

Panelė Alė atrodo gabi, energinga lietuvaitė, advokato S. Karvelio dukterė. Iš Lietuvos pasitraukė 1944 m. artinantis frontui.

Išsikalbėjus, panelė papasakojo daug baisenybių, pergyventų laike šio karo, kurias sunku įsivaizduoti.

Nuo savęs linkiu p. Aliutei daug laimės naujai pradėdant gyventi siame laisvame krašte.

BIMBOS PRAKALBOS PIŠŠŠŠ.

Per porą mėnesių komunistai Montrealo lietuviams būnijo apie savo rengiamą masinį mitingą, kuris turėjo įvykti 24 dieną rugpjūčio mėn. Tame mitinge turėjo dalyvauti komunistų patriarchas Bimba ir pasakyti savo išpučius, įgytus Lietuvoje, prisikolektuoti vežio ligai gydyti pinigų, bet isejo kitaip.

Montrealo policija gerai žino komunistų melagingus ir apgaulingus žygius, ir tam žmogeliui pastoję kelią išvaikydama tą jomarką, laiku ir tuo apsaugodama daugybę lengvabūdių nuo išnaudojimo. Vadinas, iš to didelio užsimojimo isejo pišššš. O dabar komunistai issiziojo visa gerkle rekti ir biauroti Kanados valdžią, apsauldami ją reakcine ir panasiai. Sako: "Matai, kokia demokratija, kaip tik teisybės žodį nori pasakyti, tai su policija vaiko."

Vyručiai, jeigu Kanados valdžią būtų reakcinė, kaip jūs ją vadinate, tai jūsų ta gazietaile Toronte, per kurią jūs tą valdžią daugiausia biaurojate, būtų seniai suspirgejusi. Kas atsitiktų jūsų "demokratineje" Rusijoje, jei kas viesai pakritikuotų jos valdžią? As manau, jums aiškinti nereikia. Kanados valdžią nebijo tiesos, nes čia žodžio ir spaudos laisvė. Tik Kanados valdžią atsisloja skersai kelio tokiems smugeliams, kurie apgaulingai vilioja iš žmonių pinigus. Kas link gelbėjimo Lietuvos, as manau, kad Kanados ir S.V. lietuviskoji visuomenė rupinasi daugiau, negu Lietuvos išgamos. Jūsų sukis gelbeti Lietuvą yra apgaulingas; jūs gerai žinote, kad dabar Lietuvai nieko negalima padėti; jūs padėjote Rusijai, kuri išplešė brangiausią Lietuvai turtą, nepriklausomybę, sunaikino jos ūkį ir atėmė paprasčiausias piliečio teises. Taip gali elgtis tik bauriausi Lietuvos priešai, išgamos, o ne jos vaikai.

- - - - -

MINEJO 10 METŲ JUBILĖJU.

Jonui ir Magdalenai Andriuloniams (Vilemiutei) suruošta "Surprise Party" 7 d. rugsėjo, minejimu 10 metų vedybų sukakties.

Tas paruošimas įvyko p. J.P. Juškevičių namuose. Jubiliantams buvo išeiktos brangios dovanos. Jiems truko žodžiu kuomet tą viską pamatė, nes jie nei sapnuot nesapnavo apie tai.

Svečiai linksmi laiką praleidę skirstėsi namo.

Linkime J. M. Andriuloniams sulaukti ne tik cidabrinio, auksinio bet ir deimantinio jubilėju.

- - - - -

- Pociėjo Juozo, Smilgių km., Sintautų valsč., Šakių apskr.
- Šuto Jono, Papilių valsč., Biržų apskr., Latvųgalio kaimo.
- Žilinskaitės Juganos, Papilių valsč., Biržų apskr. Latvųgalio kaimo.
- Morkevičiaus Adolfo, Žvikelių km., Seirijų valsč., Alytaus apskr.
- Šlakaičio Simo, Tauragės valsč., Gurklių-Trakininkų km., gyvenęs
Caufer Clipp.
- Šeris Sofijos (Pliuškytė)
- Kovoliūnaičiu Bronislovos ir Janinos.
- Kovoliūno Povilo.
- Bartninku Liudo ir Stasės, Seinų apskr., Lazdijų valsč., Neravų kaimo.
- Gavrilchik Alexandro ir jo motinos.
- Klimavičiaus Petro, Troškunų miesto, Panevėžio apskr.
- Wernerio Augusto Alberto.
- Pivorionu Jurgio ir Viktoro iš Port Colborne Ont.
- Čarkausko Leono, (Čarkowski)
- Matulionio Vlado, Panevėžio apskr., Raguvos valsč., Užunevežio km.
- Stanionio Kazio, Ukmergės apskr., Taujonių valsč., Varlėnų kaimo.
- Micko Peliamono ir Mickytės Juzės, Raseinių apskr., Šimkaičių valsč., Antanavos km.
- Tenikat Petro ir Jurgio.
- Svetoju Juozo ir Antano, Žaliosios km., Liubavo valsč., Marijampolės apskr.,
- Šnipaičio Antano, Bagotošios km., Piloiškių valsč., Vilkaviškio apskr.
- Valaičio Vinco, Šakių apskr., Bublelių valsč., Raugalių kaimo.
- Radžiūno Vinco, Naujienų km., Gudelių valsč., Marijampolės apskr.
- Gumbaragio, Ukmergės apskr., Žemaitkiemio valsč., Lidukų Filijos
- Galinaičio Adolfo, Pilviškio valsč., Vilkaviškio apskr.
- Malinausko Antano (Tony Mally) Šilų km., Viešintų valsč., Panevėžio apskr.
- Abako Izidoriaus, Girdlaukių km., Kuršenių valsč., Šiaulių apskr.
- Koncienės (Oksaitės) Anelės, Panevėžio apskr. ir valsč., Paringių vienk.

- Tarasevičiaus Antano, Naujienų km., Gudelių valsč., Marijampolės apskr.
- Šimeno Juozo, Panevėžio apskr., Lubačių valsč., Papilių kaimo.
- Lašinsko P., Panevėžio apskr., Viešintų valsč., Skudų kaimo.
- Kevežo Juozo, Vilkaviškio apskr. ir valsč., Alksnėnų kaimo.
- Kuliešio, Jeznos valsč., Kukiškių kaimo.
- Žmejausko, Stakliškių valsč.,
- Glambiu Antano ir Vlodo, Užbalių km., Marijampolės apskr.,
Veiverių valsč.,
- Glambio Vinco.
- Juozbalio Jurgio, Juozbalienės (Glambaitės) Marijonos.
- Šliužo Zigmo, Dainių kaimo, Trakių.
- Šležu Stepono ir Adomo, Šiaulių miesto.
- Alakno Prano, Sabališkių kaimo, Bukšto valsč.
- Gasiuno Ramualdo, Rokiškių valsč., Stačių kaimo.
- Banaičio Simano, Dagilių kaimo, Kidulių valsč., Šakių apskr.
- Paragio Mečio iš Utenos.
- Mitalo Jono.
- Galinaičio Alberto.
- Sutienės Petrutės (Povilauskaitės) iš Biržų apskr.
- Dobrovalskio Vincento iš Pročunių kaimo, Truškavos parapijos
Panevėžio apskr.,

2830 ALLARD ST.

Tel. WELLINGTON 4277

Victoria

CLEANERS & DYERS CO.

Mes valome ir dažome įvairius, kaip vyriškus, taip moteriškus drabužius. Taip pat išvalome nuo lietaus apsiaustus, dėl kurių uždedame "Drex", kas neperleidžia vandens ir duoda gražesnę išvaizdą.

Taipgi valome visokios rūšies karpetas ir fotelius (Chesterfields).

Kiekvieną orderį pajamame iš namų ir pristatome į namus.

Už mūsų atliktą darbą garantuojame.

Su informacijomis, prašome kreiptis:

J. Kriaučeliunas

A. Majauskas

Matulaitis.

